

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
April 2011 - 32e Jaargang, nr. 128

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	Telefoon en fax 070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	------------------------------------

Secretaris

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52	3708 GE Zeist	Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com			

Penningmeester

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

LEDEN:

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
---------------	---------------	---------------------	-----------------

J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 - 38 21 83

Schakel redactie

Ch.H.Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

Bankrekeningen:

ING Bank : 35 95 00
ABN-AMRO Bank: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in juli 2011.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2011.

APRIL 2011

Na een koude winter begint in Nederland de lente weer wat aangenaam aan te voelen. Het bestuur heeft al weer vergaderd en dan is tegenwoordig op elke vergadering één van de agendapunten wat er moet gebeuren als wij niet voldoende bestuurskracht hebben om aan het Genootschap leiding te kunnen blijven geven. U hoeft zich nog niet ongerust te maken, maar helaas is ons weer een bestuurder ontvallen.

Bob ten Broek is overleden na langdurig ziek te zijn geweest. Bob is vele jaren lid van ons bestuur geweest en wij zijn hem veel dank verschuldigd voor de vele uren die hij aan ons Genootschap heeft gegeven. Elders in deze Schakel vindt u een in memoriam dat aan hem is gewijd.

Wij waren de afgelopen periode niet alleen vertegenwoordigd bij de begrafenis van Bob ten Broek maar ook bij het afscheid van de Engelandvaarders mevrouw B.J. Mulder-Gemmeke Ridder MWO en de heren F.G. Scheltens en R. Hartog.

Ik meldde al dat wij het Genootschap nog niet opheffen maar wij moeten er wel rekening mee houden dat het niet lang meer zal duren. Met het klimmen der jaren is het aantal Engelandvaarders dat voor een bestuursfunctie in aanmerking wil komen sterk afgenomen. Wij doen natuurlijk onze uiterste best u zolang mogelijk op de hoogte te houden door middel van de Schakel dus voorlopig geen zorgen.

Wij waren vertegenwoordigd bij de première van de musical "Soldaat van Oranje", bij het afscheid van de heer Zijlstra als voorzitter van het Veteranen Instituut en bij de uitreiking van twee Geuzenpenningen: aan Sima Samar, strijdster voor mensenrechten in Afghanistan en de Nederlandse Krijgsmacht.

De meimaand is in aantocht en dan wordt het weer druk. Op 4 mei is het bestuur vertegenwoordigd bij de herdenking van het Englandspiel in Den Haag, de herdenking op het Ereveld in Loenen, de herdenking in Den Helder, de Nationale Herdenking in Amsterdam en in Den Haag op de Nationale Veteranendag op 25 juni.

Op 5 mei zijn wij vertegenwoordigd bij de herdenking van de capitulatie in Wageningen en de Nationale Viering van de bevrijding in Amsterdam.

Op 5 mei zijn wij ook op het "Soldaat van Oranje strand" tegenover het Kurhaus in Scheveningen waar door de Stichting "Peter Tazelaar" met een oude Britse MTB uit de oorlog, een landing wordt uitgevoerd ter ere van de Nederlandse agenten die daar in de oorlog zijn geland.

U ziet dat de huidige bestuursleden het nog even vol kunnen houden.

Ik hoop dat ik velen van u op één of meerdere van deze evenementen mag ontmoeten.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

NATIONALE HERDENKING 4 MEI 2011 TE AMSTERDAM

De herdenking kent een lange traditie: al in 1946 vonden op allerlei plekken in Nederland herdenkingen plaats ter herinnering aan de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei is sinds 1987 verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking in Amsterdam. Deze herdenking bestaat uit twee onderdelen: de herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam.

De herdenkingsbijeenkomst in De Nieuwe Kerk is een besloten bijeenkomst en wordt bijgewoond door 1700 genodigden. Hierbij staat de aanwezigheid van de eerste generatie oorlogsgetroffenen, vertegenwoordigers van meer dan tachtig organisaties van oorlogsgetroffenen en nabestaanden centraal. Ook H.M. de Koningin, de vertegenwoordi-

ging van de Rijksministerraad en voorzitters en leden van Eerste en Tweede Kamer zullen hierbij aanwezig zijn. De bijeenkomst kan live op televisie worden gevolgd. Tijdens de herdenkingsbijeenkomst houdt een literair auteur ieder jaar op uitnodiging van het Nationaal Comité 4 en 5 mei een speciaal geschreven voordracht. In 2011 is dat Willem Jan Otten, waarvan de familie tijdens de bezetting van voormalig Nederlands-Indië in een kamp zat, schrijver van essays, poëzie, romans en toneel. Hij kreeg in 2000 de Constantijn Huygens prijs en in 2005 de Libris prijs. In de voorgaande jaren zijn de voordrachten onder meer verzorgd door K. Schippers (2010), Wim de Bie (2009), Marga Minco (2008) en Geert Mak (2004).

Op de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. De genodigden die de herdenkingsbijeenkomst in de Nieuwe Kerk hebben bijgewoond sluiten aan bij de ruim 20.000 belangstellenden op de Dam. Om even voor 20.00 uur leggen H.M. de Koningin en Z.K.H. de Prins van Oranje een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte. Bij de kransleggingen die volgen speelt een militair muziekcorps. De kransen tijdens het officiële gedeelte van het programma worden gelegd door vertegenwoordigers van diverse organisaties van oorlogsgetroffenen. Dit is afgestemd met de koepelorganisaties. Tijdens het defilé kunnen alle belangstellenden bloemen, een bloemstuk of een krans leggen bij het Nationaal Monument.

Bron: Nationaal Comité 4 en 5 mei

DODENHERDENKING 4 MEI 2011 TE LOENEN _____

De Oorlogsgravenstichting meldt ons: Jaarlijks op 4 mei herdenken wij op ons ereveld te Loenen, gemeente Apeldoorn, de Nederlandse oorlogsslachtoffers. Graag willen wij u voor deze plechtige bijeenkomst uitnodigen. De herdenking zal plaatsvinden voor de kapel op woensdag 4 mei 2011, aanvang 14.00 uur.

Programma:

1. Klokgelui.
2. Openingstoespraak door Zijne Excellentie de heer Mr. J.P.H. Donner, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. Muziek door de Regionale Politiekapel Noord- en Oost-Gelderland, o.l.v. de heer F. de Wever.
4. Toespraak door de weleerwaarde heer P.M. van der Meulen, Hoofdkrijgsmachtspredikant.
5. Muziek.
6. Declamaties door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn.
7. Kranslegging bij 'de vallende man', het monument van de Oorlogsgravenstichting.
8. Taptoe.
9. Een minuut stilte.
10. Wilhelmus (1^e en 6^e couplet).

Wij verzoeken u om uiterlijk 13.45 uur aanwezig te zijn.

In de kapel wordt om 11.30 uur een oecumenische dienst gehouden, verzorgd door de zeereerwaarde heer H.W.J.M. Rekveld, pastoor en de weleerwaarde heer J.W.C. van Driel, Nederlands Hervormd predikant te Loenen. Het ereveld, gelegen aan de Groenendaalseweg 64, is op 4 mei ge-opend van 09.00 uur tot 22.00 uur. Bij de ingang van het ereveld worden bloemen verkocht.

Parkeerterrein: Er is **geen** gelegenheid om op het terrein van het ereveld te parkeren. U wordt verzocht dit te doen op de ventweg dan wel in de berm langs de autoweg. Mindervaliden die met de auto komen adviseren wij om de auto te parkeren bij het restaurant 'Den Eikenboom' in Loenen en vervolgens gebruik te maken van ons pendelvervoer naar het ereveld.

Openbaar vervoer: Indien u gebruik maakt van het openbaar vervoer, raden wij u aan per trein tot Apeldoorn of Dieren te reizen. Alléén

vanuit deze twee plaatsen is er een busverbinding met Loenen. Actuele vertrektijden van bus 43 (Connexxion) kunt u terugvinden op de website van OV9292: www.9292ov.nl. U kunt ook bellen naar 0900-9292 (€ 0,70 p/m). De reistijd van NS-station Apeldoorn naar Loenen bedraagt ongeveer 25 minuten. Van NS-station Dieren naar Loenen is de reistijd ongeveer 30 minuten. In Loenen stopt de bus bij het restaurant 'Den Eikenboom'. Daar vandaan bedraagt de wandelafstand naar de ingang van het ereveld ongeveer 20 minuten.

HERDENKING ENGLANDSPIEL MONUMENT DEN HAAG _____

Op woensdag 4 mei a.s. vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag, aan de rand van het Scheveningse Bos, bij de Waterpartij in het Van Stolkpark, achter het Crown Plaza hotel (voorheen Promenade hotel). Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland als agenten vanuit Engeland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen. De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. Medewerking wordt verleend door het trompettercorps van de Marechaussee. De plechtigheid duurt ongeveer een uur, waarna het hotel Crown Plaza de gelegenheid biedt om na te praten.

CHB

BEVRIJDING EVENEMENTEN 5 MEI WAGENINGEN _____

Evenals in vorige jaren worden op 5 mei in Wageningen bevrijdings-evenementen georganiseerd, waaronder de Herdenkingsplechtigheid

in de Johannes de Doperkerk en het Bevrijdingsdefilé, waarvan de deelnemers en de voertuigen op "De Dreijen" worden opgesteld. Het programma voor 2011 is als volgt:

- 14.30 - 15.30 uur Herdenkingsbijeenkomst op uitnodiging in de Johannes de Doperkerk.
- 16.00 - 16.15 uur Herdenkingsplechtigheid bij het bevrijdingsmonument.
- 16.15 - 17.00 uur Bevrijdingsdefilé.
- 17.00 - 18.00 uur Afsluitende receptie in de Aula van de Wageningen Universiteit.

Kern van de activiteiten van het NCHC is de Herdenkingsplechtigheid Capitulaties 1945 op het 5 Meiplein bij het Nationaal Bevrijdingsmonument. De plechtigheid begint met een vlagceremonie gevolgd door jaarlijks vaste en wisselende elementen. Zo zal na het spelen van het eerste couplet van het Wilhelmus een korte toespraak gehouden worden. Schoolkinderen van de St. Jozefschool uit Wageningen die het monument voor goede zorg hebben geadopteerd zullen 25 duiven loslaten. Dit is gelijk de officiële start van het Bevrijdingsdefilé.

Aansluitend op de Herdenkingsplechtigheid begint het defilé. De herdenking richt zich op de capitulaties 1945 en in het verlengde daarvan op de thema's bevrijding, vrijheid en veiligheid. Voor het defilé betekent dit dat de nadruk ligt op de WO-II-gerelateerde veteranen (en het verzet), met een stevig accent op het internationale karakter door de aanwezigheid van militaire eenheden van onze bevrijders. Aanvullend zijn de erfopvolgers, militairen van onderdelen die als erfopvolgers van de troepen van destijds zijn geregistreerd, gerepresenteerd door actief dienende militairen.

Aangesloten bij ons Genootschap en bij Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet die willen deelnemen kunnen contact opnemen met Mw. I. Tesselhoff van het SSV Secretariaat, telefoon 0343 474110.

Bron: Projectbureau NCHC 1945 Wageningen.

CHB

Er komt een nieuw Bevrijdingsfestival bij. Vanaf 5 mei 2011 zal Den Haag dit 14e Bevrijdingsfestival elk jaar organiseren. De afgelopen jaren werd daar al een festival gehouden op 5 mei, dat nu officieel bij de familie van Bevrijdingsfestivals hoort. Voortaan hebben dus alle provincies, de hoofdstad Amsterdam én de Hofstad Den Haag een eigen festival. De gemeente Den Haag en de organisatoren zijn erg trots dat hun stad nu ook een eigen Bevrijdingsfestival heeft. 'Het is belangrijk dat ook Den Haag, de internationale stad van vrede en recht, op 5 mei stilstaat bij de betekenis van vrijheid en dat vrijheid niet vanzelfsprekend is'.

Bron: Gemeente Den Haag

NEDERLANDSE VETERANENDAG 25 JUNI IN DEN HAAG

Om 10.25 uur wordt in de Ridderzaal, in aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje, meer dan driehonderd veteranen, autoriteiten en tientallen schoolkinderen, een korte plechtigheid gehouden. Op verschillende manieren wordt stilgestaan bij de inzet van veteranen in het verleden en de erkenning die zij daarvoor in de maatschappij verdienen.

En daar draait het om op de Nederlandse Veteranendag, het weerzien en herinneringen ophalen met de maten van toen. En de erkenning voor wat de veteranen in dienst van de vrede hebben gedaan overal in de wereld, die door de inzet van militairen op veel plekken beter is geworden.

De gehele plechtigheid is voor niet genodigden te volgen op een groot scherm op het Malieveld of door middel van de live videostream op de website van de Nederlandse Veteranendag.

Aansluitend op de bijeenkomst in de Ridderzaal krijgen een aantal actieve militairen op het Binnenhof de herinneringsmedaille voor

vredesoperaties uitgereikt voor hun inzet bij recente missies. Naast Z.K.H. de Prins van Oranje en minister van Defensie spelen veteranen en kinderen hierbij een centrale rol. Dit onderdeel van de Nederlandse Veteranendag symboliseert de betrokkenheid van een ieder bij het werk van de militairen die zich op dit moment inzetten in missiegebieden. De ceremonie wordt afgesloten met het Wilhelmus.

De medaille-uitreiking kan door iedereen direct worden gevolgd via schermen op het Malieveld of via de live videostream op de website van de Nederlandse Veteranendag.

Net als vorig jaar is er tijdens de Nederlandse Veteranendag de Veteranen City Tour, die er op gericht is om mensen in de Haagse binnenstad kennis te laten maken met de Nederlandse Veteranendag. De route loopt door de binnenstad en de karavaan wordt aangevoerd door een opvallende muzikwagen met een veteraan als dj. Tijdens verschillende stops vinden muzikale optredens plaats en kan men prijzen winnen door mee te doen aan een camouflage broekhangen wedstrijd. Het publiek krijgt bovendien leuk promotiemateriaal uitgedeeld.

Zoals in andere jaren vormt de Manifestatie op het Malieveld ook deze keer weer zowel het centrale decor als de uitvalsbasis voor de Nederlandse Veteranendag. Alle activiteiten worden in principe van hieruit gestart en de deelnemers en bezoekers keren in de middag uiteindelijk allemaal terug op het manifestatieterrein. Het Malieveld wordt dit jaar compleet anders ingericht waardoor het nog aantrekkelijker wordt om de manifestatie te bezoeken. Meer informatie hierover volgt binnenkort.

Bron: Stichting Nederlandse Veteranen

CHB

Naschrift: Aangesloten bij ons Genootschap en Verzetsorganisaties van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 die willen deelnemen aan het defilé kunnen zich melden bij Jan Bakker van de Evenementencommissie van ons Genootschap, telefoon: 070 - 354 02 45.

De reünie 2011 van ons Genootschap is vastgesteld op vrijdag 16 september a.s. en zal evenals vorige jaren plaatsvinden in de Prinses Juliana Kazerne, Thérèse Schwartzestraat 15, 2597 XK Den Haag. Het reünieprogramma en details verschijnen in de volgende Schakel.

CHB

IN MEMORIAM

Robert (Bob) Meindert ten Broek
23 februari 1924 - 21 januari 2011

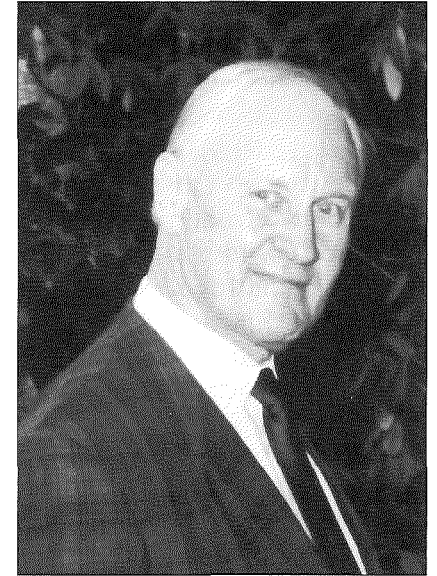
Bronzen Kruis
Verzetshedenkingskruis
Oorlogsherinneringskruis

Bob werd geboren op 23 februari 1924. Zijn pogingen om naar Engeland uit te wijken maakten een goede kans toen hij in maart 1943 kon aanmonteren op een schip dat op de Oostzee zou varen. Het duurde tot oktober 1943 eer hij het schip in Zweden kon verlaten. Hier ontving hij een marconistenopleiding die hem later goed van pas kwam.

In september 1944 kwam hij in Engeland aan. Na de opleiding tot agent voor het BBO maakte Bobby ten Broek zich op voor de uitvoering van zijn opdracht in Nederland. Op de avond van 10 maart zou de dropping bij Bleiswijk plaatsvinden, maar de piloot van de Sterling vertrouwde de zaak niet en keerde terug naar Engeland. Een week later gingen Peter Borghouts en hij opnieuw op weg.

Bij Benthuisen werden ze gedropt op het veld Rita, ook Maxwell genoemd. In verband met de achtervolging van een Duits jachtvliegtuig moest vanaf lage hoogte worden gesprongen waardoor Bob aan

zijn been gewond raakte. Door Marinus van der Stoep werd Bobby naar een pension gebracht. Dit adres was bedoeld als safehouse, maar erg safe was het er niet, want het was ook een plaats voor wapenopslag en er werden vergaderingen van het verzet gehouden. Als zendadres was de fabriek van Jamin aangewezen, maar hier werkten ook 2 zenders voor binnenlands gebruik. Alles bij elkaar gevaarlijke omstandigheden met veel risico om ontdekt te worden.

Tijdens een uitzending verschenen op een keer Duitse peilwagens bij de fabriek. Gelukkig boekten zij geen resultaat, maar de noodzaak tot verhuizen naar een veiliger adres was nu wel aangetoond. Het gelukte zelfs meer goede adressen te vinden en dat was hard nodig, want na de arrestatie op 27 maart 1945 van Cor West (van Bijsterveld) kreeg ten Broek diens werk erbij. Het risico om bij een uitzending gepeild te worden, was evenredig met het aantal uitzendingen maar dat risico werd verminderd door verschillende zendadressen te gebruiken.

Bobby ten Broek behoorde tot de gelukkigen van de uitgezonden agenten die de bevrijding in vrijheid mochten beleven.

Bob heeft voor een groot aantal personen veel betekend zowel in zijn werk, o.a. in Indonesië voor de BPM, als in de kerk. Hij was vanaf 1989 bestuurslid van het Genootschap Engelandvaarders. Moge hij rusten in vrede.

Bron: Nieuwsbrief Voormalig Verzet Zuid-Holland.

Peter en Robbert ten Broek (zonen).

Willem Jan baron de Vos van Steenwijk

1923 - 2010

Drager van Kruis van Verdienste
Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw
Officier in de orde van Oranje Nassau
Grootkruis in de orde van de Leeuw (Finland)

Op 27 juli 2010 overleed in Wijhe Willem Jan baron de Vos van Steenwijk. Hij werd 87 jaar.

De Vos van Steenwijk werd vanwege astmatische aandoeningen al op jonge leeftijd naar scholen in het buitenland gestuurd, eerst in Duitsland en vervolgens in Zwitserland. Daar was hij op zichzelf aangewezen en leerde hij voor zichzelf op te komen. Zijn zoon sprak bij de herdenkingsdienst over een 'Spartaanse jeugd'. Vanaf 1935 bezocht hij in Zwitserland het gymnasium waar hij ook veel plezier beleefde aan het skiën en skispringen.

Na het uitbreken van de oorlog in Nederland op 10 mei 1940 wilde hij bij zijn familie zijn en besloot hij terug te keren naar Nederland. De reis via Frankrijk en België duurde van 12 tot 29 mei. Zijn ouders stuurden hem echter na de zomer weer terug naar Zwitserland met als doel om zijn laatste schooljaar af te maken. Hij behaalde daar zijn eindexamen in september 1941.

Begin oktober 1941 keerde hij vervolgens legaal weer terug naar het ouderlijk huis in Noordwijk omdat hij niet wist dat je vanuit Zwitserland verder naar Engeland kon reizen, zoals hij later in Londen verklaarde. Via zijn zus Alwine kwam hij toen in contact met Willem 'Bib' van Lanschot. Deze zorgde voor een passeur die hem op 24 maart 1942 via de Achelse kluis bij Valkenswaard over de Belgische grens bracht. Met behulp van een r.k. geestelijke reisde hij vervolgens via

Antwerpen en Brussel naar Chimay (logies in een klooster), Mons en Blandain. Daar werd hij de volgende ochtend door een Belgische douanier per trein richting Lille gebracht.

De reis werd per trein voortgezet naar Charleville-Mézières (overnachting in de wachtkamer van het station), Nancy (weer overnacht in de wachtkamer) en Belfort en vandaar vervolgens per bus naar Delle in de buurt van de Zwitserse grens. In Delle ontmoette hij bij toeval de stationschef die hem en een daar al aanwezige andere jonge Nederlander wel verder wilde helpen. Die Nederlander was Hendrik Poetiray, ook op weg richting Engeland, die later de opdracht zou krijgen van generaal Van Tricht om eerst zijn eindexamen te behalen; eerder mocht hij niet verder reizen. Poetiray, die mij een aantal jaar geleden uitgebreid zijn eigen Engelandvaarders-verhaal heeft verteld, sprak toen steeds met een toon vol respect maar ook vol genegenheid over zijn vriend 'Vosje'. Met behulp van een passeur zijn zij beiden de 29^e maart 1942 de Frans-Zwitserse grens overgestoken. Zij wisten ongehinderd Porrentruy en vandaar uit Bern te bereiken.

De Vos van Steenwijk leverde als postbode voor Van Lanschot een aantal foto's en tekeningen af bij de kapitein J. Somer, die kort daarvoor ook in Zwitserland was aangekomen. Hij verbleef vervolgens onder andere in Nyon, Genève, en de kampen Bellechasse en Cossonay.

Samen met Cornelis Sybrand Gorter vertrok de Vos van Steenwijk op 17 december 1942 richting Spanje. Gorter had al eerder een poging gedaan om de Pyreneeën over te steken maar was toen niet verder gekomen dan het bekende Maison Mazard dat Kolkman in Le Soler had gehuurd. Vandaar was Gorter in Zwitserland terecht gekomen, het lange wachten in Le Soler moe. Voor hem was dit dus een nieuwe poging. In de buurt van Rivesaltes werden Gorter en de Vos van Steenwijk gearresteerd, doch vervolgens door een rechter van instructie te Perpignan weer vrijgelaten. Via Kolkman kwamen ze weer terecht in Le Soler. Achteraf gezien behoren zij beiden tot de laatste groep van personen die door Kolkman werden geholpen voordat deze

zelf op 12 januari 1943 bij een poging naar Spanje te gaan werd gearresteerd. Op 26 december 1942 trokken beiden de Pyreneeën over; de bijna onvermijdelijke arrestatie volgde in de buurt van Figueras. Daar en in Gerona verbleven zij een tweetal maanden in de gevangenis. In die tijd leerde hij wat echte honger was, zoals zijn zoon bij de herdenkingsdienst vertelde: "Tot op hoge leeftijd was eten weggooien bij ons taboe. Op zijn hoogst kon je het aan de vogels of vissen opvoeren". Op 3 maart 1943 mochten beiden naar Madrid vertrekken. Na een verblijf van ruim twee maanden konden zij eind mei 1943 doorreizen naar Lissabon waar hun KLM-vlucht naar Bristol op 1 juni 1943 reeds was geboekt. Daar aangekomen bleek het toestel overbooked, zoals wij nu zouden zeggen: een belangrijker gezelschap met onder meer de bekende acteur Leslie Howard kreeg voorrang, de jonge jongens moesten maar een volgende vlucht afwachten. Dit redde hun het leven. Het toestel met Leslie Howard werd door Duitse vliegtuigen onderschept en neergeschoten, er waren geen overlevenden. Gorter en de Vos van Steenwijk vlogen op 12 juni 1943 naar Bristol.

Na de gebruikelijke screening in de Patriotic School en bij de Politie-Buitendienst van Pinto en Wolters koos de Vos van Steenwijk voor het KNIL om Nederlands-Indië te bevrijden. Na eerst nog door koningin Wilhelmina op de thee ontvangen te zijn, vertrok hij in juli 1943 per schip naar de Verenigde Staten. Vandaar via Curaçao naar Paramaribo waar hij zijn militaire opleiding kreeg. Van Paramaribo vertrok hij per schip naar Australië waar zich de mogelijkheid voordeed om een vliegeropleiding te krijgen. Na een opleiding van 9 maanden ontving hij zijn 'wings' en een bevordering tot vaandrig. Na de Japanse capitulatie werd hij als co-piloot ingedeeld bij een Nederlandse transporteenheid in Bundberg, noordelijk van Brisbane. Gevlogen werd in Australië en naar de verschillende Indonesische eilanden, naar Nieuw Guinea en de Philipijnen. Einde 1946 keerde hij weer terug naar Nederland (aankomst Rotterdam 12-11-1946). Tot juni 1947 verbleef hij vervolgens als Spitfire-piloot op de vliegbasis Twenthe.

Na de beëindiging van zijn militaire diensttijd in juni 1947 ging Willem Jan de Vos van Steenwijk rechten studeren in Utrecht. Een jaar Europa-college in Brugge volgde in het studiejaar 1950-1951. Hij trad

daarna in dienst bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken waarvoor hij onder meer gedurende een tiental jaren in Wenen als ambassadeur en hoofd van de Nederlandse delegatie betrokken was bij de onderhandelingen over de gemeenschappelijke wapenvermindering tussen NATO en Warschau-pact. De laatste jaren voor zijn pensionering in 1988 was hij als ambassadeur van Nederland werkzaam in Finland.

Bij de herdenkingsdienst zei zijn zoon dat een zeer integer, bescheiden en nobel mens ons had verlaten. Wie, zoals ik, hem wel eens bij een reünie van de Engelandvaarders heeft meegemaakt, kan die karakterisering alleen maar bevestigen.

Sierk Plantinga

IN MEMORIAM

Gualtherus (Guup) baron Kraijenhoff

11 juli 1922 - 20 januari 2011

Guup werd geboren in 1922 in Utrecht. Door omstandigheden volgde hij zijn schoolopleiding zowel in Zeist, Den Haag en uiteindelijk aan het Beatrix Lyceum in Flims (Zwitserland) waar hij in 1941 zijn eind-examen behaalde. Na het behalen van zijn eindexamen wist hij via Spanje en Gibraltar Engeland te bereiken.

Na het gebruikelijke medisch onderzoek begon zijn opleiding tot piloot in de Royal Air Force. Drie maanden theoretische onderwerpen en een aantal uren vliegles op de bekende Tiger Moth dubbeldekker om te bepalen of je voldoende aanleg had om de opleiding met een zo groot mogelijke kans op slagen af te ronden.

Vervolgens per troepentransportschip via New York naar Canada waar hij na een gedegen opleiding zijn 'wings' behaalde en als officier vlieger terugkeerde naar Engeland. Helaas werden zijn activiteiten als piloot

op een gegeven ogenblik op een abrupte wijze door een dronken bestuurder van een militair voertuig beëindigd. De chauffeur verloor de macht over zijn stuur en ramde de Spitfire op het moment dat Guup het toestel na een voltooide vlucht verliet. Zijn rechter onderbeen werd verbrijzeld. Militaire artsen beoordeelde dat de enig mogelijke optie het amputeren van zijn been was. Guup weigerde en wilde een second opinion van een bekende chirurg in Londen. Zijn verzoek werd ingewilligd en oordeelde de ingeschakelde chirurg dat hij wel een poging wilde doen om het been van Guup zo goed mogelijk te herstellen maar dat hij geen enkele garantie kon geven voor een mogelijk positief resultaat. Tweemaal mislukte de operatie, de derde keer werd uiteindelijk met succes bekroond. Pas een jaar later, nadat hij weer een beetje met krukken kon lopen, kwam men er achter dat de nog steeds niet aflatende pijn mede werd veroorzaakt door dat niet alleen zijn rechter onderbeen was verbrijzeld maar eveneens zijn linker heupkop was afgebroken. Pas na anderhalf jaar kon Guup het ziekenhuis verlaten.

Het ernstige ongeluk en zijn vaak haperende gezondheid in de latere jaren van zijn leven betekende levenslang ongemak en pijn. Maar nooit sprak of klaagde hij daar over noch belemmerde die knagende pijn zijn werkzaamheden en aandacht voor zijn gezin, vrienden en bekenden. Een bekende uitspraak van hem was: "Een handicap leert je knokken".

Na zijn demobilisatie in 1946 trad hij op 2 januari 1947 in dienst van Organon. Zoals hij het omschreef begon hij als krullenjongen en volgde een bedrijfsopleiding. Vervolgens verbleef hij van 1951 t/m 1954 elk jaar, vier aaneengesloten maanden in Zuid-Amerika om de producten van Organon bij doktoren te promoten en daarbij ook nog promotiereizen naar andere landen in die jaren. Een wel zeer zware belasting voor een jong gezin. Via zijn benoeming tot exportdirecteur werd hij enige later jaren benoemd tot lid van de Raad van Bestuur.

Vanaf dat moment was hij de stuwende kracht bij het tot stand komen van een aantal belangrijke fusies met onder andere De Koninklijke Zout en AKU en ontstond AKZO één van de weinige Nederlandse multinationals. Met recht kan men zeggen dat hij benoemd had kunnen worden tot 'Mister multinational' als een dergelijke onderscheiding voor CEO's van Nederlandse multinationals had bestaan. En als er een mini club van 'Mister multinationals' had bestaan dan was hij zeer waarschijnlijk tot voorzitter benoemd. Hij sprak nooit over de vele hoge Nederlandse, Engelse, Spaanse, Duitse en Zuid-Amerikaanse onderscheidingen die hij voor zijn activiteiten heeft gekregen. Alleen tijdens zeer belangrijke gelegenheden, waarbij hij in rok moest verschijnen, werden ze te voorschijn gehaald. Zijn echtgenote Yvonne vergeleek hem dan plagend met een lopende kerstboom.

Guup bezat de gave om met een uiterlijk gemak op een unieke manier leiding te geven aan ondernemingen, organisaties en andere activiteiten waarbij hij was betrokken, daarbij zichzelf niet in het middelpunt plaatsend, maar er toch voortdurend te zijn. De balans tussen de noodzakelijkheid van rationeel functioneren en aandacht voor de individuele mens was een natuurlijk gegeven in zijn handelen. Evenals zijn aandacht voor - en betrokkenheid bij goede doelen. Het volbrengen van een moeilijke taak en het mens zijn betekende voor Guup inhoud geven aan het leven. Mens zijn voor hem betekende werk, vriendschap en een gelukkig gezin.

Een gezegde luidt: "Vrienden zijn de barometers waarop de temperatuur van onze rijkdom kan worden afgelezen". Guup had heel veel goede vrienden, stond altijd voor hen klaar, en dat spreekt boekdelen over zijn persoonlijkheid. Dat blijkt ook uit de enorme hoeveelheid brieven die Yvonne na zijn overlijden ontving. Hij leefde als een moedig mens, moedig in de oorlog, moedig gedurende zijn werkzame leven en moedig in die voor hem moeilijke laatste jaren.

De dienst van nagedachtenis en dank bijgewoond door zeshonderdvijftig vrienden en bekenden, waaronder de voltallige familie van Vollenhoven, werd gehouden in de imposante Kloosterkerk in Den Haag. De dienst werd omlijst door toespraken, zang, orgelmuziek en

een massale bloemenpracht van uitsluitend wit getinte bloemstukken onder andere van de koninklijke familie. Ds. C.A. ter Linden sprak op een indrukwekkende wijze over zijn gesprekken met Guup.

Een vermeldingwaardig moment - als een soort verhaal zonder woorden - deed zich voor toen tijdens de ceremonie de zon doorbrak en door één van de kleurrijk gebrandschilderde ramen het prachtige bloemen panorama met daarachter degene waarvoor wij allen die dag in de Kloosterkerk aanwezig waren in het diffuse licht van de zonnestralen omhulde. Voor mij was het als een welhaast symbolisch vertrek uit het leven gedachtig de spreuk in het wapen van de Engelse Luchtmacht "Per Ardua Ad Astra" (op vleugels naar de sterren). Het was een indrukwekkend, waardig en zeer verdiend afscheid van een bijzondere persoonlijkheid en goede vriend.

Eddy Jonker

IN MEMORIAM

R. (Ralph) Hartog

Rotterdam 13 augustus 1918 - Den Haag 10 februari 2011

Ralph woonde bij zijn ouders toen Nederland in 1940 werd bezet. In 1942 koos Ralph voor zijn reis naar Engeland de Westelijke route en heeft daar geen spijt van gehad. Een vriend had de Scandinavische route voorgesteld, maar Ralph vernam later dat die het niet had overleefd. Ralph had een baan als tractorchauffeur aangenomen bij een Duitse onderneming in Soisson, die werkte voor de Organisation Todt aan de Atlantik Wall vestingwerken in Frankrijk. Bij zijn aanmelding vertelde hij zijn werkgever dat hij behalve Nederlands ook Duits en Frans sprak en werd daarom op kantoor aangesteld. Inmiddels stipelde hij zijn reis naar Spanje uit en voerde lange gesprekken met Fransen die hij ontmoette. Hij vertelde hen o.m. dat hij liever in war-

mere oorden in het zuiden van Frankrijk wilde werken en kreeg als suggestie Biaritz aan te vragen. Om de treinreis te betalen moest hij wel wachten totdat hij zijn eerste salaris had ontvangen. In het weekeinde pakte hij zijn koffer en kocht een kaartje naar Biaritz via Parijs. Op het station in Parijs at hij gratis op zijn Organisation Todt pasje in een Duits legerrestaurant en vervolgde de reis naar Biaritz. Bijna was hij nog in Bayonne uitgestapt niet wetende dat daar een zeer strenge Duitse controle was. In Biaritz ging hij naar de Kommandantur en vertelde dat hij in dienst was van Organisation Todt. Hij moest zich melden in een chique hotel, werd onmiddellijk aangenomen en kreeg een baan op het kantoor van de vestingwerker. Zijn baas was een jonge pro Duitse Vlaming. Spoedig kreeg hij de vertrouwelijke opdracht om voor nieuwe werk-nemers een Ausweis aan te vragen. De formulieren die hij gereed maakte moesten naar een kantoor in Bordeaux worden gebracht voor de nodige stempels en daarna aan de belanghebbenden worden overhandigd. Ralph probeerde om bij de grens naar Spanje poolshoogte te gaan nemen, maar Duitse schildwachten lieten hem niet door. Toevallig maakte hij kennis met twee Fransen die al een keer de grens illegaal waren gepasseerd en door de Spaanse politie waren teruggebracht om te worden uitgeleverd aan de Duitsers. Ralph kon ze overhalen om het met hem nog eens te proberen. Met z'n drieën waren ze eerst van plan om naar Spanje te gaan met een vissersboot, waarvan één van de twee Fransen de kapitein kende. Nadat de kapitein de door het drietal bij de Duitsers gestolen dieselolie had ontvangen voer hij echter heimelijk uit. Na enige tijd vonden ze een passeur die hen meenam richting grens en in de buurt van de grensrivier Bidassoa bracht, waar ze die nacht moesten overzwemmen. De rivier bleek niet één maar een aantal rivierarmen te hebben. In Spanje aangekomen liepen ze naar San Sebastian. Ralph ging naar het Nederlandse consulaat waar de Spanjaard die de taak van Nederlandse consul vervulde graag zo spoedig mogelijk van hem af wilde. Hij gaf wel geld maar kon verder niets voor Ralph doen. De

Franse vrienden hadden ook geld op hun consulaat ontvangen. Op het station verstopten ze zich in een goederenwagon met bestemming Madrid en verlieten San Sebastian. Omdat de schuifdeur niet dicht kon en het koud was zochten ze tijdens een oponthoud onderweg een andere wagon. In het donker hadden ze niet gezien dat daarin soldaten waren en zo kwamen ze terecht in de gevangenis van Palencia (west van Burgos). Met z'n drieën zaten ze een paar maanden in een kleine cel maar werden goed behandeld. Op een dag zouden ze door de Guardia Civil naar het kamp Miranda de Ebro worden gebracht. Onderweg vluchtten de zich bevrijd hebbende Fransen, maar Ralph was niet meegegaan omdat het met gebonden armen op de rug moeilijk hardlopen was. De terugkerende bewakers die de gevluchte Fransen hadden achtervolgd vertelden Ralph dat ze de Fransen hadden moeten doodschieten. Ralph werd terug gebracht naar de gevangenis. Enkele weken later werd hij naar het kamp Miranda de Ebro gebracht, waar hij Nederlanders ontmoette met zowel de Nederlandse als met andere, valse, nationaliteiten zoals Wim Sanson met de Zuid-Afrikaanse nationaliteit, die bij hem in Rotterdam om de hoek woonde. Met Wim Sanson heeft Ralph ook na de oorlog blijvend contact gehouden. Onverwachts ontmoetten wij elkaar zelfs enkele jaren geleden bij het echtpaar Sanson in Cortez, Florida. In het kamp Miranda leek het na enkele maanden wel of de Spaanse regering de buitenlandse geïnterneerden beter ging behandelen toen de situatie in de oorlog voor de geallieerden verbeterde. Het eten werd beter en regelmatig werden groepen geïnterneerden per nationaliteit vrijgelaten. Ook Ralph mocht met een groepje per trein naar Madrid en werd met Wim Sanson in een goed hotel ondergebracht. Van het consulaat ontvingen ze zakgeld en geld voor kleren. Na een aantal weken werden ze per trein naar Lissabon gestuurd en aldaar voor de reis naar Engeland medisch gekeurd. Ralph ontmoette daar kapitein Sanders van het Bureau Inlichtingen (B.I.) in Londen en werd als assistent administrateur aangenomen. Begin 1944 vertrok Ralph per vliegtuig naar Bristol en ging naar Londen voor screening in de voor Engelandvaarders bekende Patriotic School. Toen zuid-Nederland was bevrijd kwam hij op het bureau van B.I. in Eindhoven om kapitein Sanders op te volgen. Zijn broer had hij in Nederland in goede conditie

aangetroffen maar zijn ouders waren omgebracht. Vaak heeft Ralph zich nog afgevraagd waarom de meeste Engelandvaarders via onbezet Frankrijk naar Spanje reisden terwijl zijn westelijke weg toch eigenlijk makkelijker was.

Bron: "De Westelijke route nader bekeken" van Ralph Hartog.

CHB

IN MEMORIAM

Daniel Louis (Daan) Otten

Batavia, 31 januari 1920 - Eindhoven, 15 februari 2011

Daan werd in januari 1920 in Batavia geboren. Lang zou hij niet in Nederlands-Indië blijven daar hij enige maanden na zijn geboorte met zijn ouders naar Nederland vertrok en aan boord leerde lopen. In Oosterbeek naar de lagere school en na verhuizing naar Den Haag waar hij in 1941 zijn HBS-eindexamen behaalde. Daan was een sportman. Een bijzonder goede waterpoloër en lange afstandzwemmer maar ook kogelstoten was één van zijn vele hobby's. Zijn zwemcapaciteiten zouden ons in 1943 op een bijzondere wijze te pas komen. In 25 juli 1943 vertrokken wij via het Haringvliet, dankzij de organisatie van Tonny Schrader, met tien man in een bootje naar Engeland. Op 30 juli werden wij voor de kust van Engeland opgepikt door de Engelse destroyer de HMS Garth. Het bericht dat door Radio Oranje werd uitgezonden nadat wij Engeland hadden bereikt "Tien maal rood, wit en blauw" werd door het zusje van Daan in Den Haag opgevangen en aan haar vader doorgegeven. De moeder van Daan was in 1935 op jonge leeftijd overleden. Eén van de vele voorvallen tijdens de overtocht was het probleem met het uitgeworpen drijfanker dat ons bootje met de kop op

de golven moest houden toen wij in een zuidwester storm terechtkwamen. Het touw waarmee het drijfanker aan de boot was vastgemaakt was dus-danig in de knoop geraakt dat iemand de zee in moest om de zaak te klaren. Daan als de sterkste en beste zwemmer aan boord aarzelde geen moment en sprong met een touw om zijn middel de onstuimige zee in en wist de ontstane hachelijke situatie te klaren. Een moedige, risicovolle daad, die hij als vanzelfsprekend op zich nam. Na enige tijd in Engeland vertrok Daan naar Australië waar hij in Gouvernementsdienst in Melbourne een opleiding volgde in Nederlands-Indisch recht. Van juni 1944 tot november 1945 was hij gestationeerd in Noord Nieuw Guinea waar hij als commissaris van politie de leiding had over een eenheid die patrouilles uitvoerde om de aanwezige Japanse militairen op te sporen en uit te schakelen. Hij sprak er zelden over maar het was duidelijk dat de patrouilles gezien klimaat en landschap gepaard gaande met gevechten met Japanse militairen een hachelijke zaak waren. In Nieuw Guinea ontmoette hij zijn oudere broer die al voordat de oorlog begon in Indië zijn militaire vliegbrevet had gehaald. Helaas kwam zijn broer in 1946 in Biak (Nieuw Guinea) bij een vliegtuig-ongeluk om het leven. Ook verloor Daan zijn zusje Miep die bij het bombardement op Den Haag het leven liet. In 1946 keerde Daan terug naar Nederland. Na zijn demobilisatie trad hij in dienst van Shell en vertrok weer naar Indonesië. In 1973 werd hij gepensioneerd. Door zijn opgedane ervaringen vervulde hij daarna diverse bestuursfuncties. Na een moeilijk laatste jaar dat hij moedig en met berusting heeft gedragen eindigde zijn leven.

E.A. Jonker

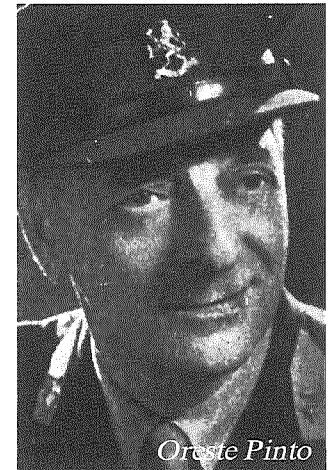
SPIONNENVANGER ORESTE PINTO

Doofpot?

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij in Engeland bekend omdat talloze Engelandvaarders door hem in de Royal Victoria Patriotic

School in Londen verhoord werden. Zijn verhoortechniek was bijzonder omdat hij voor de oorlog als spion voor de Franse en Engelse geheime dienst had gewerkt. Bovendien sprak hij vele talen. Na de oorlog woonde hij in Engeland en liet zijn verhalen als SPY-CATCHER pocketbooks uitgeven. Die werden zo populair dat de BBC ze eerst als hoorspelen en later als TV-serie uitgezonden heeft. In 1961/1962 heeft de KRO 12 afleveringen in een Nederlandse vertaling op TV uitgezonden. Daar heeft de KRO problemen mee gekregen. Luc van Gent had de regie van de serie. Frits Butzelaar speelde steeds als Oreste Pinto de hoofdrol. De telefoon ging: "Met Luc van Gent."

"U spreekt met Einthoven van het Bureau Nationale Veiligheid. Mijnheer van Gent ik verbied u in de serie 'De Fuik van Oreste Pinto' de aflevering over King Kong uit te zenden." Mijn antwoord was kort. "Ik ben slechts de regisseur van De Fuik maar u moet bij de programmaleiding van de KRO Televisie zijn. Ik zal u doorverbinden met de heer Jan Castelijns." Enkele dagen later kreeg ik te horen dat de KRO had besloten om het BNV ter wille te zijn. De aflevering over King Kong ging niet door. Einthoven had de taak om Prins Bernhard af te schermen omdat voor de zoveelste maal 'het verraad van Arnhem' in de kranten was verschenen waarin Prins Bernhard opnieuw werd verdacht dat hij daarbij betrokken zou zijn geweest. Het liep anders. Begin september 1944 was de operatie Market Garden aanstaande. Chris Lindemans, alias King Kong, had zich als grote verzetsman in het bevrijde Brussel gemeld op het hoofdkwartier van de Prins. Hij werd door de adjudant van de Prins, Kas de Graaf, warm begroet en aanbevolen omdat hij dankzij Lindemans via diens pilootenlijn naar Engeland was ontsnapt. Chris kon vrij in en uitlopen en op een onbewaakt ogenblik snuffelen in geheime papieren, waarin luchtlandingen bij Eindhoven stonden vermeld. Maar niemand wist op dat moment dat hij ook werkte voor de Duitse Abwehr. Dat bleek pas toen in oktober de verrader en V-mann Cornelis Verloop in bevrijd

Eindhoven werd gearresteerd. Hij werd door Oreste Pinto met de doodstraf bedreigd. Om zijn hachie te redden bekende Verloop dat hij voor de Duitse Abwehr werkte en noemde de naam van collega Lindemans die Arnhem had verraden. Dat was voor Pinto aanleiding snel naar de Prins te gaan om hem te waarschuwen. De Prins was er niet. Maar een stafofficier wist dat er sterke vermoedens waren dat Lindemans niet vertrouwd kon worden. Dat was voor Pinto genoeg. Toen King Kong even later met een stel vrouwen binnenkwam heeft Pinto met een list hem gearresteerd. Hij werd in de Bossche gevangenis opgesloten. In mei van 1945 werd hij naar de strafbarakken in Scheveningen overgeplaatst waar hij in juli 1946 zelfmoord gepleegd zou hebben, hetgeen nog altijd betwist wordt. Pinto overleed in 1960. Nu Prins Bernhard en Louis Einthoven ook niet meer in leven zijn blijft het vermoeden van een doofpot bestaan. Er zijn tal van publicaties en boeken over Oreste Pinto verschenen. Men kan ze vinden op internet.

Luc van Gent MBE RON

ERVARINGEN VAN ENGELANDVAARDER G.J. VAN HEUVEN GOEDHART

Gerrit Jan van Heuven Goedhart werd na zijn rechtenstudie op jeugdige leeftijd hoofdredacteur van De Telegraaf. Daar werd hij in 1933 ontslagen, omdat hij weigerde Hitler in de krant een "groot" man te noemen. Reeds vóór de oorlog hield Van Heuven Goedhart zich bezig met nationaal-socialistische artikelen en acties, onder meer als lid van het Comité van Waakzaamheid, waar ook o.a. Menno ter Braak en Marsman deel van uitmaakten. Tijdens de oorlog raakte hij al snel bij het verzet betrokken en hij werd redacteur van het illegale Parool. Zijn schuilnaam was Colonel Blake. Hij werd natuurlijk al gauw door de bezetter gezocht. Het werd steeds moeilijker te ontsnappen, ook al door zijn opvallende verschijning: Van Heuven Goedhart was ruim 1.90 m lang! In 1944 werd hij door de Nederlandse regering naar Londen gehaald. Met hulp van de verzetsorganisatie Dutch-Paris

onder leiding van de Nederlander Jean Weidner vluchtte hij via de bekende weg België, Frankrijk, de Pyreneeën, Spanje naar Gibraltar, vanwaar hij naar Londen werd gevlogen. In Londen werd hij door koningin Wilhelmina tot minister van Justitie benoemd. Na de oorlog werd Van Heuven Goedhart hoofdredacteur van het nu legale Parool. In 1951 werd hij door de VN tot eerste Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen benoemd. De zetel was in Genève, waar Van Heuven Goedhart ging wonen met zijn gezin. Hij wist het Hoge Commissariaat enorm op te vijzelen. De instelling kreeg in 1954 de Nobel Prijs voor de Vrede. Van Heuven Goedhart stierf vijf jaar na zijn benoeming in 1956.

Naschrift:

Journalist Jeroen Corduwener, oud-redacteur van Het Parool, promoveerde op maandag 28 februari 2011 op een biografie van mr. Gerrit Jan van Heuven Goedhart (1900-1956). Twee dagen eerder vond in het Parooltheatertje te Amsterdam een gesprek plaats tussen Corduwener en Paroolredacteur Paul Arnoldussen. Het leverde een boeiend beeld van Van Heuven Goedhart op. "Riemen om de kin", door Jeroen Corduwener, een biografie van Mr. Gerrit-Jan van Heuven Goedhart (Amsterdam: Bert Bakker).

M.W.-K

GEDENKPLAATS MAUTHAUSEN

In 1938 werd in Oostenrijk begonnen met de bouw van het concentratiekamp Mauthausen. Het kamp lag net buiten het landelijk aan de Donau gelegen dorpje Mauthausen. De Nazi's wisten in deze paradijselijke omgeving een ware hel te scheppen. De naam Mauthausen zal voor altijd verbonden blijven met de gruweldaden en moordpartijen die in dit kamp plaatsvonden. De gevangenen werden als slaven in de steengroeven te werk gesteld. Meer dan 110.000 gevangenen, waaronder 1658 Nederlanders, zijn in Mauthausen omgekomen. Het voorma-

lig concentratiekamp is nu een gedenkplaats. Op 6 mei 1986 werd een Nederlands monument onthuld ter nagedachtenis van de Nederlandse slachtoffers. Het monument, een ontwerp van de kunstenaar Appie Drielsma, symboliseert de onderbroken levenslijn. De bezoeker kan het monument, als het ware een tempel, binnengaan en kennismaken van de namen van de Nederlanders die in Mauthausen zijn omgekomen, voor zover die namen bekend zijn.

Het Nederlands monument is één van enkele tientallen nationale monumenten, die op het terrein van het voormalig concentratiekamp zijn opgericht. Elders op de gedenkplaats is door de Oorlogsgravenstichting een plaquette aangebracht ter herinnering aan de 40 SOE agenten en 7 Engelse militairen, die hier op gruwelijke wijze werden vermoord. De SOE agenten waren gearresteerd in het kader van het Englandspiel, de Britten waren tijdens een commando-raid op St. Nazaire gevangen genomen. Onder de 40 SOE agenten bevonden zich 15 Engelandvaarders:

- A.H. Alblas	- J. Emmer	- W.J. Niermeyer
- K. van de Bor	- J.H.M. de Haas	- G. van Os
- O.W. de Brey	- J.C. Hofstede	- L.M. Punt
- J.J.C. Buizer	- G.L. Jambroes	- T. Taconis
- C. Drooglever Fortuijn	- A.B. Mink	- A.J. Wegner

In een van de subkampen van concentratiekamp Mauthausen, kamp Gusen, overleed op 11 april 1945 Engelandvaarder en geheim agent van Bureau Inlichtingen (BI) J.P. (Hans) van der Stok. Wij zullen de namen van deze moedige mannen altijd met eerbied herdenken. De Stichting Vriendenkring Mauthausen houdt jaarlijks, meestal op 4 mei, een herdenking bij het monument op de gedenkplaats.

Bram Grisnigt

Bronnen:

Oorlogsgravenstichting

www.mauthausen.nl

Boek J. Rep, Englandspiel

Archief Genootschap Engelandvaarders

On February 28, 1944, German authorities raided an apartment at 19 Rue Franklin in Brussels and arrested ten Allied aviators, six Dutch resisters and the Belgian landlady. That raid followed a series of earlier raids in Paris, Lyon and Annecy. The Germans' goal was to shut down the famous Dutch-Paris Escape Line that helped hundreds of Dutch civilians, Engelandvaarders and Allied aviators escape from Nazi-occupied Europe.

How the Nazis knew where these pilots were hiding is still a mystery, but it might not be for much longer because the John Henry Weidner Foundation has commissioned a serious historical study of the Dutch-Paris Escape Line. The author, Megan Koreman, PhD, has been able to see many important documents for the first time since changes in archival laws have declassified them.

Working with the papers of the wartime Dutch Consulate in Switzerland, the Dutch Red Cross, the American and British militaries and hundreds of reports written by resisters after the war, not to mention the memoirs of Engelandvaarders and the escape and evasion reports of Allied airmen, Dr. Koreman has begun piecing together the story of how Dutch-Paris functioned. She is paying particular attention to the question of who was involved with Dutch-Paris, both those who were members of the line and those who were helped by it.

It's easy enough to understand why a downed Allied pilot or a young Dutchman who wanted to join the Allied armies needed the help of an escape line to get to Spain. And there's unfortunately no need to explain why a Jewish family would have needed help to flee to a safe haven.

It's harder to explain why people who weren't in danger put themselves at risk to help these fugitives. Dr. Koreman has found enough documentation to draw a picture of Dutch-Paris as a heterogeneous community of individuals of just about every age and background. There were successful bankers and ordinary cobblers. There were farmers and housewives and police agents. Some of them got involved because

their sons or brothers or nephews wanted to leave the Netherlands for England and asked for help. Some got involved because a pilot knocked on their church door.

Many, but not all of them were Dutch. Some were devout and some didn't believe at all. The one thing they had in common was the courage to help others. Many of them also demonstrated a certain ingenuity in getting around the immense difficulties of hiding and transporting fugitives in Occupied Europe. As every aviator and Engelandvaarder knows, Dutch-Paris found ways to provide a good number of false papers, rationed food, shelter, and even clothing.

The book, tentatively titled Ordinary Heroes: the Dutch-Paris Escape Line, will appear in 2013. Until then, there are stories about the line and the research at Dr. Koreman's blog: www.dutchparisblog.com. She would welcome anyone's memories of traveling down the Dutch-Paris line to Switzerland or Spain.

Dr K. Ganter, Chair Weidner Archives

Postscript:

The Weidner Foundation needs your help to complete work on the Dutch-Paris story. This book will explore the internal workings of a WWII Escape Line using John Weidner's personal files and archival files only recently declassified. Ordinary Heroes will

- identify Dutch-Paris Line personnel
- explain how the line provided food, clothing, documents and money to Engelandvaarders and other evaders coming through the Netherlands, Belgium, France and into Switzerland or Spain
- describe the challenges of the Engelandvaarders, Allied airmen and civilians as they avoided the Nazis and their functionaries
- reveal how the line was penetrated by the Abwehr.

Of the book's original budget, \$80,000 remains to be raised. We invite you to support this ground-breaking book by sending your donation to Ch.H. Bartelings in Rijswijk ZH, ING Bank 301253, Intended for The AFEES DP Book Project.

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 44 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

J.van Arkel
Batenburg, I.E.
Beckman, J.F.
Broek, R.M. ten
Hartog, R.
Jonge, H.G., R.M.W.O.
Kamstra, C.
Kraijenhoff, Baron G.
Otten, D.L.
Stolk, J. van
Vos van Steenwijk, Baron W.J. de

Aarle-Rixtel
Oegstgeest
Leiderdorp
Rotterdam
Wassenaar
Capelle a/d IJssel
Hoek van Holland
Wassenaar
Eindhoven
Bloemendaal
Oostenrijk

Verhuisd:

Hendriks, L. Panheelderweg 2a 6093 GZ Heythuysen

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com

V-FONDS

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl